

Bruksela, 9.11.2022

COM(2022) 590 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO EUROPEJSKIEGO
PARLAMENTU, RADY, EUROPEJSKIEJ GOSPODARKI I SPOŁECZNOŚĆ
KOMITETU I KOMITETU REGIONÓW

Zapewnienie dostępności i przystępności cenowej nawozów

1. WPROWADZENIE

Obecnie trwa światowy kryzys nawozowy o sile niespotykanej od lat 70. XX wieku. Pandemia COVID-19 z zakłóceniami w łańcuchu dostaw, po której nastąpił kryzys energetyczny, zaowocowała rekordowo wysokimi cenami nawozów.

Nawozy odgrywają istotną rolę w bezpieczeństwie żywności¹.

Nielegalna i nieuzasadniona inwazja Rosji na Ukrainę miała znaczący negatywny wpływ na i tak już bardzo napięte światowe rynki nawozów. Ujawnił słabości ze względu na zależność świata od kilku globalnych dostawców. Rosja, która w 2020 r. odpowiadała za około 15% światowego eksportu nawozów, nałożyła ograniczenia na własny eksport żywności i nawozów, obniżając światową podaż i podnosząc ceny.

Niedobór i wysokie ceny nawozów pogłębiają kryzys bezpieczeństwa żywnościowego na świecie² potrzebny jest wspólny wysiłek, aby poradzić sobie z globalnym kryzysem nawozowym. UE zintensyfikowała wysiłki w celu rozwiązania problemu braku bezpieczeństwa żywnościowego na świecie i złagodzenia skutków kryzysu żywnościowego w krajach znajdujących się w trudnej sytuacji dzięki szybkiej i kompleksowej reakcji Zespołu Europa na globalny brak bezpieczeństwa żywnościowego.

Co więcej, unijne szlaki solidarności i inicjatywa dotycząca zbóż z Morza Czarnego skutecznie łagodzą kryzys żywnościowy, umożliwiając Ukrainie kontynuację eksportu zbóż i przyczyniając się do stabilizacji rynków i obniżenia cen żywności. Szlaki Solidarności UE-Ukraina stały się głównym ogniwem handlowym między Ukrainą, UE i resztą świata i jak dotąd ułatwiły eksport ponad 14 mln ton ukraińskich towarów rolnych (zboża, nasion oleistych i produktów pokrewnych, w tym nawozów), pomagając w ten sposób złagodzić światowy kryzys żywnościowy. UE wspiera ułatwiającą rolę ONZ i Turcji, wzywając do odnowienia inicjatywy dotyczącej zbóż z Morza Czarnego

po 19 listopada. Zaprzestanie programu miałyby poważne konsekwencje dla światowego bezpieczeństwa żywnościowego.

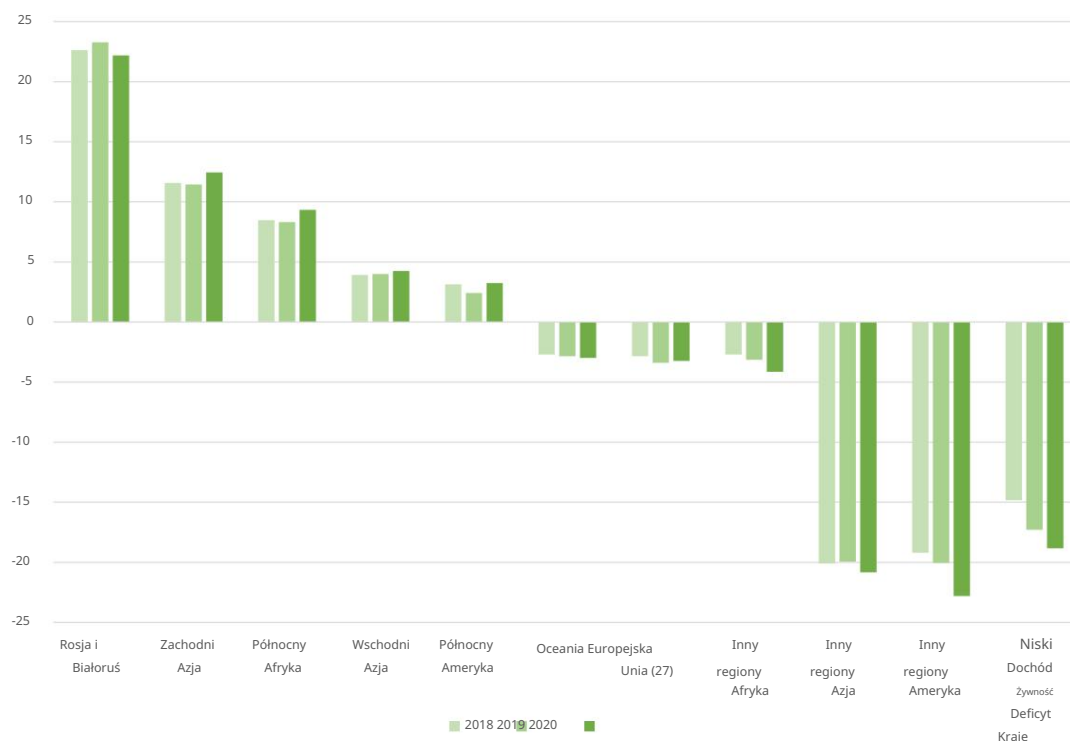
Szczególnie kraje o niskich i średnich dochodach ponoszą ciężar napiętych rynków nawozów. W 2022 r. rekordowa liczba 222 milionów ludzi w 53 krajach jest dotkliwie dotknięta brakiem bezpieczeństwa żywnościowego i potrzebuje pilnej pomocy. Kraje najbardziej dotknięte to Somalia, Afganistan, Etiopia, Nigeria, Sudan Południowy i Jemen, ale także region Ameryki Południowej.

¹ Krótkie wyjaśnienie biologicznych i chemicznych procesów leżących u podstaw działania i wpływu nawozów znajduje się w załączniku 1 do niniejszego komunikatu.

² Zob. 23 marca 2022 r., komunikat Komisji „Zabezpieczenie bezpieczeństwa żywnościowego i wzmocnienie odporności systemów żywnościowych”, COM(2022) 133 wersja ostateczna.

O ile opłacalna produkcja żywności zależy nie tylko od nawozów, ale tym, co sprawia, że obecna sytuacja jest szczególnie krytyczna, jest krótkoterminowy wpływ niedoborów nawozów na plony rolne. Niższe plony oznaczają mniej jedzenia. ONZ ostrzega przed globalnym kryzysem nawozowym, wskazując, że może on zagrozić produkcji żywności w nadchodzących latach, wpływając na kraje, które nie mają przestrzeni fiskalnej do prowadzenia programów wsparcia w celu utrzymania przystępności cenowej nawozów.

Rysunek 1: Handel nawozami netto wyrażony w milionach ton składników pokarmowych

Źródło FAOSTAT3

Globalny niedobór nawozów spowodowany jest przede wszystkim wysoką ceną gazu ziemnego niezbędnego do produkcji nawozów azotowych⁴. Europa ma ważny przemysł nawozowy, ale jest uzależniony od importu gazu ziemnego oraz od importu fosforanów i potażu⁵. Latem 2022 r. gaz stanowił do 90% zmiennych kosztów produkcji amoniaku w UE (amoniak jest półproduktem

³ Agregaty geograficzne to agregaty lub zbudowane z agregatów FAOSTAT.

⁴ Stan i mechanizmy rynku nawozów w UE i na świecie zostały pokrótce wyjaśnione w załączniku 2 do niniejszego komunikatu.

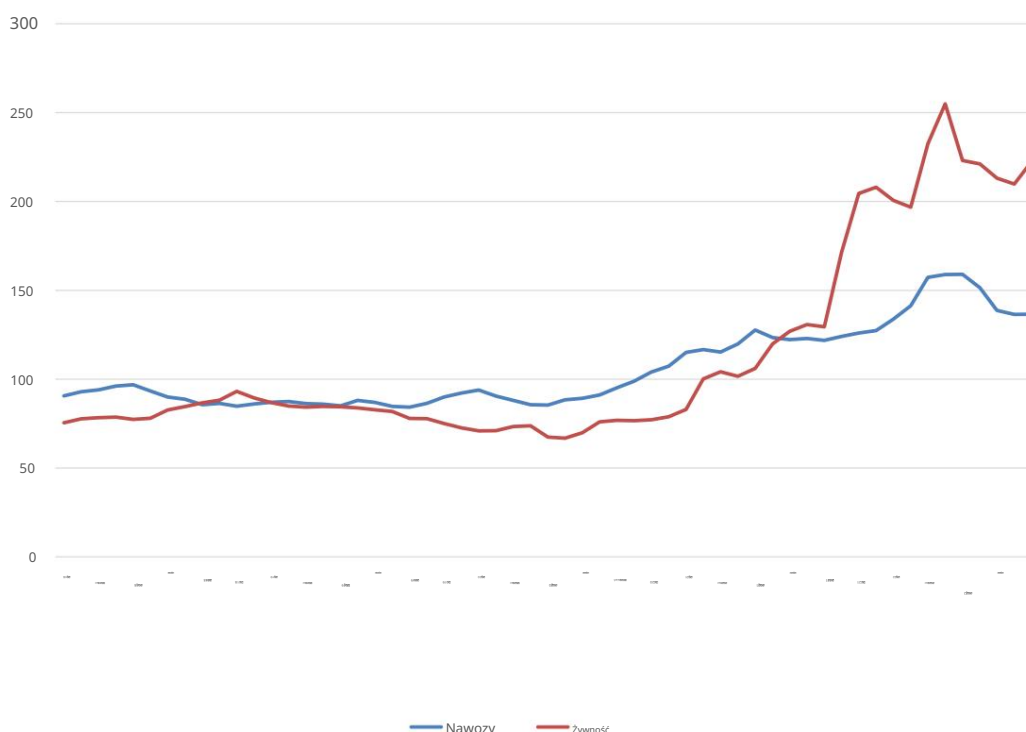
⁵ Kluczowymi makroskładnikami wykorzystywanymi do produkcji nawozów są azot, fosfor i potas.

produkt do nawozów azotowych). W sierpniu 2022 r., kiedy ceny gazu osiągnęły szczyt, przemysł zlikwidował 70% mocy produkcyjnych amoniaku, ponieważ produkcja stała się nieopłacalna. Wskazuje się, że obecne wykorzystanie pojemności wynosi 50%. W przypadku dalszego spadku cen gazu można oczekiwać dalszego wzrostu zużycia. Zmniejszona produkcja w UE oznacza również mniejszy eksport UE do krajów spoza UE. Eksport półproduktów azotowych i nawozów spadł o 9%, podczas gdy import wzrósł o 19% w pierwszych ośmiu miesiącach tego roku.

Chociaż nawozy są nadal dostępne w UE, ich przystępność cenowa stanowi wyzwanie dla rolników (wzrost cen nawozów azotowych o 149% we wrześniu 2022 r. rok do roku), w szczególności ze względu na znaczny wzrost cen innych surowców (energii). Wysokie ceny nawozów wpływają na decyzje rolników dotyczące zakupów i sadzenia, a to z kolei może wpłynąć na zbiory w następnym sezonie oraz na wkład UE w globalną dostępność żywności i przystępność cenową.

Środki wprowadzane przez UE w celu złagodzenia wysokich cen energii poprawią warunki dla przemysłu nawozowego. Potrzebne są jednak bardziej natychmiastowe i ukierunkowane działania. Proponowane tutaj działania krótkoterminowe powinny złagodzić trudności, z jakimi borykają się rolnicy i producenci nawozów w UE, oraz przyczynić się do realizacji strategicznego celu UE, jakim jest zmniejszenie zależności od importu z Rosji poprzez dywersyfikację produkcji i zabezpieczenie niezawodnych łańcuchów dostaw. W skali globalnej należy dalej wzmacniać zaangażowanie UE w zwalczanie braku bezpieczeństwa żywnościowego.

Rysunek 2: Światowy wskaźnik cen nawozów i surowców spożywczych (Indeks 100=2010)

Źródło: Bank Światowy

Ogólny cel strategiczny UE pozostaje zdefiniowany przez cele określone w strategii „od pola do stołu”.

Dowody wskazują, że nawozy nie zawsze są prawidłowo stosowane.

Straty składników odżywczych stanowią do 50-60% stosowanej ilości na polach w niektórych regionach i wskazują na nadmierne zużycie nawozów na hektar ziemi uprawnej w wielu częściach UE, z niewielkim widocznym wzrostem plonów. Cel strategii „Farm to Fork” dotyczący ograniczenia

Straty składników odżywczych o 50% do 2030 r. przy zachowaniu żyzności gleby są zatem osiągalne.

Jednak w krótkim okresie i na tle niepewności geopolitycznej

należy dołożyć wszelkich uzasadnionych starań, aby nie narażać stałego wkładu UE w dostępność żywności i przystępność cenową. Musimy zapewnić, aby sankcje UE wobec Rosji zostały wdrożone zgodnie z przeznaczeniem, umożliwiając tranzyt i przepływ nawozów do użytku rolników w UE i poza nią.

Przyspieszenie przejścia na zrównoważoną produkcję żywności i innowacyjne technologie stanowi strukturalne rozwiązanie Unii mające na celu zapewnienie dostępności i przystępności cenowej żywności oraz ochronę zdrowia naszego środowiska i planety.

W niniejszym komunikacie Komisja przedstawia następujące krajowe działania:

- Komisja zwraca uwagę, że państwa członkowskie mogą traktować priorytetowo stały i nieprzerwany dostęp producentów nawozów do gazu ziemnego w swoich krajowych planach awaryjnych w przypadku racjonowania gazu, zgodnie z komunikatem Komisji „Oszczędzaj gaz na bezpieczną zimę”.
- Zmienione tymczasowe ramy kryzysowe w zakresie pomocy państwa umożliwiają szczególne wsparcie dla rolników i producentów nawozów. W drodze drugiej zmiany ram z dnia 28 października 2022 r. Komisja podniosła pułapy określone dla ograniczonych kwot pomocy dla rolników oraz zwiększyła elastyczność i możliwości wsparcia dla przedsiębiorstw dotkniętych rosnącymi kosztami energii, takich jak producenci nawozów, z zastrzeżeniem do zabezpieczeń. Istnieje możliwość rozszerzenia takiej ukierunkowanej pomocy ponad obecnie niski udział pomocy zatwierdzonej dla sektora. Władze publiczne mogłyby na przykład kupować nawozy i oferować je rolnikom po niższych cenach.
- Fundusze wygenerowane przez środki takie jak ograniczenie przychodów rynkowych niektórych wytwórców energii elektrycznej oraz składka solidarnościowa przewidziana w prawodawstwie unijnym mogą być również wykorzystane, z zastrzeżeniem mających zastosowanie warunków, do celów krajowych systemów wsparcia.
- Komisja wraz z państwami członkowskimi zbada celowość wykorzystania rezerwy rolnej o wartości 450 mln EUR na rok budżetowy 2023 dla rolników dotkniętych wysokimi kosztami nakładów.

- Komisja przeanalizuje i przedyskutuje z państwami członkowskimi, jak najlepiej wykorzystać plany strategiczne WPR w celu rozwiązania problemu nawozowego. Działania na rzecz zrównoważonego nawożenia powinny być wdrażane w przyspieszony sposób. Komisja zachęca państwa członkowskie do zadbania o to, by przeglądy ich planów – tam, gdzie na razie nie zostały odpowiednio zaprogramowane – pomogły rolnikom w efektywniejszym stosowaniu nawozów i zrównoważony. Komisja z zadowoleniem przyjmie i poprze takie zmiany oraz zapewni, że te interwencje ograniczą i zapobiegą szkodliwym dla środowiska stratom składników odżywczych.

- Komisja podejmie kroki w celu poprawy przejrzystości na rynku nawozów w UE poprzez utworzenie nowego obserwatorium rynku, które ma zostać utworzone w 2023 r., oraz organizację regularnych konsultacji z zainteresowanymi stronami w ramach grupy ekspertów Europejskiego Bezpieczeństwa Żywnościowego i Kryzysu mechanizm (EFSCM).

- Starając się promować otwartą autonomię strategiczną UE jako okazję dla UE do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw żywności i ustanowienia wysokich standardów zrównoważonego rozwoju, Komisja będzie promować następujące środki w odniesieniu do nawozów:
 - o lepszy dostęp do nawozów organicznych i składników odżywczych ze strumieni odpadów poddanych recyklingowi, zwłaszcza w regionach o niskim zużyciu nawozów organicznych.
 - o wsparcie dla konwersji europejskiego przemysłu nawozów azotowych na przemysł oparty na amoniaku produkowanym z wykorzystaniem wodoru odnawialnego i wolnego od paliw kopalnych.
 - o zapewnienie stabilnego i wykonalnego otoczenia regulacyjnego regulującego produkcję odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru, co zapewni szybki rozwój rynku odnawialnych i niskoemisyjnych nawozów wodorowych.

 - o wsparcie dywersyfikacji importu w celu zmniejszenia zależności od Rosji.

 - o rozpoczęcie w 2023 r. nowe wyzwanie Europejskiej Rady ds. Innowacji dotyczące odporności rolnictwo.

- W pierwszym kwartale 2023 r. Komisja przyjmie plan działania na rzecz zintegrowanego zarządzania składnikami odżywczymi, którego celem jest promowanie na szczeblu unijnym i krajowym bardziej efektywnego wykorzystania składników odżywczych, uwzględniając punkty wyjścia państw członkowskich i dążenie do zerowego zanieczyszczenia.

Na arenie międzynarodowej Komisja:

- kontynuować współpracę ze swoimi państwami członkowskimi i europejskimi instytucjami finansowymi, zgodnie z podejściem Zespołu Europy, na rzecz wkładu w cztery aspekty odpowiedzialności na globalny brak bezpieczeństwa żywnościowego (Solidarność, Produkcja, Handel i Multilateralizm).
- kontynuować współpracę z państwami członkowskimi, Ukrainą, Mołdawią i odpowiednimi zainteresowanymi stronami w celu zwiększenia zdolności szlaków solidarności UE-Ukraina.
- współpracować z wybranymi krajami partnerskimi UE, w tym w ramach Global Fertilizers Challenge, w celu zmniejszenia ich zależności i zużycia od importowanych nawozów mineralnych poprzez stosowanie skutecznych i zrównoważonych praktyk rolniczych oraz alternatyw opartych na zrównoważonym zarządzaniu żyznością gleby.
- poprawić przejrzystość globalnego rynku nawozów, przyczyniając się do odpowiednich międzynarodowych inicjatyw dotyczących nawozów, w szczególności Rolniczy System Informacji Rynkowej (AMIS) G20.
- kontynuować współpracę z agencjami ONZ i międzynarodowymi instytucjami finansowymi, aby podejmować na forach dwustronnych i wielostronnych kwestie dostępności i przystępności cenowej nawozów oraz przyczyniać się do zrównoważonych rozwiązań wielostronnych.
- zwiększenie wsparcia w celu zaspokojenia potrzeb w zakresie bilansu płatniczego, w tym poprzez fundusz MFW na rzecz redukcji ubóstwa i wzrostu, oraz wzmocnienie współpracy z niezależnymi instytucjami finansowymi w ramach Global Gateway w celu rozwijania innowacyjnych i zrównoważonych inwestycji.
- zainicjować dyskusje na temat poprawy przejrzystości, w tym unikania ograniczeń wywozowych w handlu nawozami w ramach WTO, z myślą o wypełnieniu zobowiązań podjętych w ramach deklaracji w sprawie braku bezpieczeństwa żywnościowego uzgodnionej na ostatniej konferencji ministerialnej.
- kontynuować współpracę z państwami członkowskimi, aby zapewnić sprawny przebieg światowego handlu produktami rolno-spożywczymi, w tym nawozami.
- zintensyfikować prace dotyczące wspólnej komunikacji i działań dyplomatycznych w celu podkreślenia i skonsolidowania reakcji Zespołu Europa na brak bezpieczeństwa żywnościowego oraz przeciwdziałania rosyjskiej dezinformacji. UE będzie nadal monitorować i przeciwdziałać rosyjskiej manipulacji informacjami, w tym za pośrednictwem publicznych kanałów UE, takich jak EUvsDisinfo, kontynuując jednocześnie współpracę z podobnie myślącymi partnerami, w szczególności w ramach G7 i NATO.

2. ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI I PRZYSTĘPNOŚCI NAWOZÓW W UE

2.1. Monitorowanie rynku

Od czasu wzrostu cen środków produkcji rolnej w 2021 r. rynek nawozów był przedmiotem posiedzeń Komisji z zainteresowanymi stronami i państwami członkowskimi, w tym w ramach Europejskiego Mechanizmu Gotowości i Reagowania na Kryzysy w zakresie Bezpieczeństwa Żywnościowego (EFSCM) oraz posiedzeń grupy ekspertów ds. produktów nawozowych .

Nie istnieją dane dotyczące zapasów posiadanych przez przemysł nawozowy i/lub rolników oraz ich organizacje producentów. Komisja poprawi przejrzystość rynku za pośrednictwem obserwatorium rynków nawozów w UE i przeanalizuje sposoby uzyskiwania większej ilości danych w czasie rzeczywistym od państw członkowskich i od zainteresowanych stron.

2.2. Wspólna Polityka Rolna (WPR) i strategiczna WPR państw członkowskich Plany

W ramach nowej WPR wsparcie finansowe jest powszechnie dostępne dla rolników w celu optymalizacji stosowania nawozów, co pozwoli im osiągnąć korzyści środowiskowe, klimatyczne i gospodarcze. Najlepsze praktyki w państwach członkowskich pokazują, że przy większej efektywności stosowania azotu można ograniczyć stosowanie nawozów przy jednoczesnym utrzymaniu lub nawet zwiększeniu plonów, a także wywieraniu pozytywnego wpływu na ogólną żyzność ~~gleby~~ ^{gleby}. Jednocześnie zwiększona wydajność w UE zmniejszy zapotrzebowanie na nawozy, zmniejszając napięcie na światowym rynku.

Nowa zielona architektura łączy ulepszoną warunkowość (GAEC i SMR) w celu ochrony i poprawy stanu zdrowia i żyzności gleby⁷ z dobrowolnymi środkami opracowanymi przez państwa członkowskie w celu wspierania rolników wykraczających poza minimalne wymagania, w tym w obszarze zarządzania składnikami odżywczymi. Dobrowolne działania dla rolników obejmują interwencje, takie jak ekoprogramy, zobowiązania rolno-środowiskowe i klimatyczne. Wszystkie plany strategiczne WPR dotyczą efektywności wykorzystania składników odżywczych poprzez różne działania:

⁶ W tym kontekście wniosek dotyczący ustawy o zdrowiu gleby w 2023 r. zapewni dalsze ukierunkowane średnio-/długoterminowe odpowiedzi na kwestię żyznej gleby dla bezpieczeństwa żywnościowego w UE.

⁷ GAEC (Dobre Warunki Rolnicze i Środowiskowe) i SMR (Wymagania Ustawowe) dotyczące składników odżywczych to: zgodność z obowiązkami wynikającymi z Dyrektywy Azotanowej (SMR 2), ustanowienie pasów buforowych wzdłuż cieków wodnych (GAEC 4), środki unikanie erozji gleby i zapewnienie minimalnej pokrywy glebowej (GAEC 5 i 6) oraz płodozmianu (GAEC 7).

Interwencje zachęcają do dywersyfikacji upraw i zwiększonej rotacji z włączeniem roślin wysokobiałkowych. Plany WPR wspierają również „plony”⁸ które zwiększają zielone nawożenie i materię organiczną gleby lub zobowiązania do zwiększenia pokrywy glebowej poza minimalne wymagania.

Plany strategiczne WPR wspierają szersze przyjmowanie planów zarządzania składnikami odżywczymi, wykraczające poza obszary, w których są one już obowiązkowe na mocy dyrektywy azotanowej - które zwiększają efektywność użytkowania.

Rolnictwo precyzyjne, rolnictwo ekologiczne i agroekologia są wspierane w ramach planów w formie zobowiązań w zakresie zarządzania i inwestycji w nowe maszyny, praktyk wymagających mniejszego zużycia nawozów oraz większego dostępu do doradztwa i szkoleń⁹.

Plany strategiczne WPR wspierają częściowe zastępowanie nawozów mineralnych nawozami organicznymi, takimi jak obornik, osady ściekowe i bioodpady, pochodzące z procesów metanizacji lub obróbki biologicznej i termicznej, przy jednoczesnym zapewnieniu, że nie spowoduje to większych strat składników pokarmowych.

W negocjacjach prowadzących do przyjęcia planów strategicznych WPR Komisja wezwała państwa członkowskie do uwzględnienia w swoich planach środków dotyczących praktyk optymalizujących efektywne wykorzystanie nawozów. Po przyjęciu wszystkich planów zapewni kontynuację i wdrożenie planowanych interwencji. Zachęci państwa członkowskie do promowania szerszego przyjmowania tych środków przez rolników. Komisja zaprosi państwa członkowskie do przeanalizowania dalszego ustalania priorytetów i zwiększenia ambicji takich interwencji w przyszłych przeglądach ich planów strategicznych WPR. W szczególności Komisja wzywa państwa członkowskie do przyspieszenia wdrażania narzędzia zrównoważonego rozwoju rolnictwa dla składników odżywczych (FAST) i jego przyjęcia przez rolników¹⁰.

2.3. Środki wyjątkowe i rezerwa rolna

W marcu 2022 r. Komisja przyjęła wyjątkowy pakiet wsparcia o wartości EUR 500 mln na wsparcie producentów najbardziej dotkniętych poważnymi konsekwencjami wojny na Ukrainie. Wykorzystano na ten cel środki z rezerwy kryzysowej WPR. Na tej podstawie państwa członkowskie zapewniły wsparcie finansowe w wysokości 492 mln EUR, stawiając na pierwszym miejscu rolników zaangażowanych w zrównoważone praktyki i najbardziej dotkniętych kryzysem.

⁸ Międzyplony pochłaniają nadmiar azotu pozostałego po nawożeniu przedplonu, zapobiegając jego utracie w wyniku wymywania.

⁹ Inwestycje związane z rolnictwem precyzyjnym są wyraźnie uwzględnione w 24 projektach planów.

¹⁰ Narzędzie Farm Sustainability Tool for Nutrients umożliwia rolnikom optymalizację wykorzystania nawozów pod względem czasu, ilości i rozmieszczenia.

W ramach rezerwy rolnej zreformowanej WPR 450 mln EUR będzie dostępne w 2023 r. na środki interwencji publicznej i przechowywania w celu stabilizacji rynków rolnych lub na środki nadzwyczajne, które odpowiadałyby na zagrożenia zakłóceniami na rynku, zagrożenia dla zdrowia lub inne sytuacje nadzwyczajne, jak określono w art. rozporządzenia w sprawie wspólnej organizacji rynków. Komisja wraz z państwami członkowskimi zbada celowość wdrożenia nadzwyczajnych środków w ramach rezerwy rolnej, aby zapobiec zakłóceniom na rynku, które wynikałyby z wpływu napiętego rynku nawozów na UE

produkcja rolników.

2.4. Tymczasowe Kryzysowe Ramy Pomocy Państwowej jako kanał pomocy finansowej

Tymczasowe kryzysowe ramy pomocy państwa („ramy”) umożliwiają państwom członkowskim wykorzystanie elastyczności przewidzianej w przepisach dotyczących pomocy państwa i umożliwiają im wspieranie m.in. podstawowych producentów rolnych, w tym w zakresie zakupów nawozów, oraz producentów nawozów. Państwa członkowskie mogą przyznać pomoc na pokrycie części niedawnego wzrostu kosztów gazu i energii elektrycznej dla przedsiębiorstw, w tym na przykład rolnictwa podstawowego i producentów nawozów, z zastrzeżeniem środków ochronnych.

W okresie od marca do września 2022 r. Komisja zatwierdziła w ramach ram 18 programów pomocy dla rolnictwa o łącznym budżecie około 3,5 mld EUR. Trzy z programów są przeznaczone na zakup nawozów przez rolników (całkowity budżet 855 mln euro). Większość państw członkowskich wybrała programy parasolowe otwarte dla wszystkich sektorów gospodarki (455 mld EUR we wrześniu 2022 r.). Niektóre państwa członkowskie wybrały specjalne programy pomocy państwa w celu wsparcia przedsiębiorstw energochłonnych.

28 października 2022 r. Ramy dostosowano do potrzeb państw członkowskich, aby wspierać najbardziej dotknięte kryzysem przedsiębiorstwa energochłonne, w tym producentów nawozów. Producenci nawozów, jako sektor szczególnie dotknięty, mogą, jeśli spełniają kryteria kwalifikowalności, korzystać z wyższej intensywności pomocy i kwot pomocy do 150 EUR milion¹¹. W przypadku przedsiębiorstw otrzymujących większe kwoty pomocy tymczasowe ramy kryzysowe przewidują zobowiązanie do wyznaczenia ścieżki w kierunku zmniejszenia śladu węglowego zużycia energii i wdrożenia środków w zakresie efektywności energetycznej. Zwiększono również pułap maksymalnej pomocy dla rolnictwa podstawowego (rolników), co pozwala:

W razie potrzeby państwa członkowskie wspierają zakupy nawozów przez rolników.

Wsparcie państwa może przybierać różne formy poza środkami pomocy państwa. Na przykład władze publiczne mogą kupować nawozy po bardziej konkurencyjnych cenach rynkowych (ze względu na ich siłę przetargową) i oferować je po niższych cenach (byłyby w tym element pomocy państwa) rolnikom, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów. ograniczenia ram.

Państwa członkowskie mogłyby również zapewnić dystrybucję nawozów wśród rolników w

¹¹ Komunikat Komisji „Tymczasowe ramy kryzysowe dotyczące środków pomocy państwa na wsparcie gospodarki po agresji Rosji na Ukrainę”, C(2022) 7945 wersja ostateczna.

rozsądny i niedyskryminujący sposób, w szczególności w przypadku niezbędnego racjonowania gazu.

2.5. Inne fundusze UE

Na mocy ograniczenia przychodów rynkowych niektórych wytwórców energii elektrycznej oraz składki solidarnościowej¹² państwa członkowskie mogą dysponować środkami, które mogą m.in. przekierować za pośrednictwem ram do użytkowników o dużej intensywności energii, takich jak rolnicy lub producenci nawozów (do ok. 140 mld EUR), aby wspierać przedsiębiorstwa w branżach energochłonnych pod warunkiem, że środki te zostaną wykorzystane na inwestycje w energię odnawialną, efektywność energetyczną lub inne technologie dekarbonizacji. Niedawno zaproponowane środki ukierunkowane i wyjątkowe (SAFE - Wspieranie energii po przystępnych cenach) zgodnie z zasadami polityki spójności na lata 2014–2020 umożliwiłyby organom krajowym przekierowanie do 40 mld EUR na wsparcie MŚP, pracowników i gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji w radzeniu sobie z rosnącymi cenami energii. Ponadto Komisja zachęca państwa członkowskie do nadania priorytetu środkom ukierunkowanym na przystępność cenową nawozów, a tym samym wzmacniającym bezpieczeństwo żywnościowe.

W świetle obecnego kryzysu energetycznego Komisja zaproponowała wprowadzenie ukierunkowanych zmian do rozporządzenia w sprawie instrumentu naprawy i odporności (RRF) w celu włączenia specjalnych rozdziałów REPowerEU, które państwa członkowskie mogą dodać do swoich istniejących planów naprawy i odporności (RRP). Komisja wydała wytyczne dla państw członkowskich dotyczące sposobu modyfikowania i uzupełniania ich RRP o dedykowane rozdziały REPowerEU, które powinny mieć na celu oszczędność energii, dywersyfikację dostaw energii oraz przyspieszone wprowadzanie energii odnawialnej w celu zastąpienia paliw kopalnych w domach, przemyśle i wytwarzanie energii.

Państwa członkowskie, dokonując przeglądu swoich planów, mogłyby uwzględnić wsparcie dla zrównoważonej produkcji nawozów w ramach tej dywersyfikacji, z pełnym poszanowaniem zasady „nie wyrządzać znaczącej szkody”¹³.

W ramach programu „Horyzont Europa¹⁴” uruchamiane są ukierunkowane inwestycje o wartości około 9 mld EUR na okres obecnych wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027, poświęcone programom prac, partnerstwom i misjom klastra 6 związanym z żywnością, biogospodarką i zasobami naturalnymi, Rolnictwo i Środowisko. Szacuje się, że w pierwszych dwóch latach Horyzontu Europa ponad 35 projektów o budżecie około 180 mln EUR dotyczy nawozów w rolnictwie, w tym projekty dotyczące

¹² Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii.

¹³ 12 lutego 2021 r., zawiadomienie Komisji „Do No Significant Harm Technical Guidance”, (2021/C58/01).

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające Horyzont Europa – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji, określające jego zasady uczestnictwa i upowszechniania oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013.

optymalizacja budżetu składników odżywczych, alternatywne produkty nawozowe oraz oparte na przyrodzie i agroekologiczne rozwiązania do zarządzania składnikami odżywczymi. Finansowanie przyznawane jest również w ramach misji „Porozumienie dotyczące gleby dla Europy”. Jednym z jego konkretnych celów jest zmniejszenie zanieczyszczenia gleby, ukierunkowanie działań, które zmniejszają zużycie nawozów i straty składników odżywczych.

W 2023 r. Komisja ogłosiła nowe wyzwanie Europejskiej Rady ds. Innowacji dotyczące odpornego rolnictwa, z budżetem w wysokości 65 mln EUR, aby wesprzeć przedsiębiorstwa typu start-up AgTech w szybkim rozwoju zaawansowanych technologicznie innowacji w celu utrzymania i poprawy plonów dzięki technologiom przyjaznym dla środowiska, w szczególności w obszarze nawożenia.

Fundusz innowacyjny systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS) zapewnia również finansowanie innowacyjnych projektów demonstracyjnych, które przyczyniają się do realizacji celów gospodarki o obiegu zamkniętym związanych z odzyskiem materiałów z odpadów i ścieków, takich jak między innymi składniki odżywcze.

2.6. Nawozy organiczne

Częścią rozwiązania problemu jest zastąpienie nawozów mineralnych nawozami organicznymi zmniejszyć zależność UE od gazu i jest również promowana poprzez cel UE w zakresie rolnictwa ekologicznego (25% gruntów rolnych do 2030 r.15). Pomoże zmniejszyć ślad węglowy nawozów.

Od lipca 2022 r. rozporządzenie w sprawie produktów nawozowych¹⁶ (FPR) otworzyło jednolity rynek w szczególności na nawozy wytworzone z odzyskanych odpadów i produktów ubocznych dostępnych w UE. Promuje ekologiczne i cyrkularne alternatywy dla gazu ziemnego i wydobywanych surowców do produkcji nawozów. Specjalistyczne produkty nawozowe UE, takie jak nawozy z inhibitorami, nawozy o kontrolowanym uwalnianiu i biostymulatory roślin, zwiększą efektywność wykorzystania, a tym samym zmniejszą ilości nawozów potrzebnych do uzyskania optymalnych plonów.

Zbliżająca się definicja punktów końcowych w łańcuchu produkcyjnym zgodnie z rozporządzeniem w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego – warunek wstępny dostępu do rynku przyznanego przez FPR – będzie stanowić istotny dalszy postęp.

Opracowywanie metod rozszerzania efektywnego recyklingu składników odżywczych z odpadów organicznych (np. odchodów zwierzęcych, fermentacji beztlenowej, osadów i innych strumieni odpadów organicznych) na odnawialne biologiczne produkty nawozowe przyczynia się do realizacji celów strategii „od pola do stołu”. Ważnym elementem w tym jest segregacja i zbiórka bioodpadów. Lepsze lokalne wykorzystanie odpadów organicznych przynosi nie tylko korzyści dla środowiska, ale także korzyści ekonomiczne dla hodowców i rolników produkujących rośliny uprawne oraz zmniejszy zależność europejskiego rolnictwa od nawozów mineralnych spoza UE. W dniu 26 października 2022 r. Komisja przyjęła przegląd ścieków komunalnych

¹⁵ Rolnictwo ekologiczne nie zezwala na stosowanie nawozów syntetycznych.

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1009 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające zasady udostępniania na rynku produktów nawozowych UE.

dyrektywa w sprawie oczyszczania¹⁷ obejmująca bardziej rygorystyczne obowiązki odzyskiwania składników odżywczych ze ścieków, które można następnie ponownie wykorzystać w rolnictwie.

Stosowanie obornika i przetworzonego obornika¹⁸, zgodnie z dyrektywą azotanową, mogą odegrać rolę w pomaganiu rolnikom w ograniczaniu narażenia na zmienne ceny nawozów mineralnych i zamykanie cykli składników odżywczych¹⁹. Stosowanie bioodpadów jako nawozu w obiegu zamkniętym zostanie omówione w planie działania Komisji dotyczącym zintegrowanego zarządzania składnikami odżywczymi, który zostanie przyjęty na początku 2023 r. W tym kontekście Komisja oceni również dalsze kroki regulacyjne i pozaregulacyjne, aby umożliwić szersze stosowanie odzyskane składniki odżywcze z odchodów zwierzęcych.

2.7. Alternatywne źródła dostaw dla importu i zawieszenie ceł importowych na amoniak i mocznik

Dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia w importowane nawozy i półprodukty do zapewnienia dostępności nawozów stanowi pragmatyczną reakcję na ograniczenia produkcji w UE, zwłaszcza w regionach, w których istnieją odpowiednie połączenia z portami. W związku z tym Unijne umowy o wolnym handlu (FTA) promują dostęp do nawozów od kluczowych partnerów handlowych. Nie umniejsza to strategicznego zainteresowania UE opłacalną produkcją nawozów sektora w UE.

Komisja zwróciła się do alternatywnych dostawców nawozów w celu rekompensaty za niedobory z Rosji i Białorusi. Oman, Turkmenistan i Katar zostały zidentyfikowane jako alternatywne źródła nawozów azotowych. Gospodarki tych krajów spoza UE kraje skorzystają z takiego importu dzięki zwiększonemu wzrostowi i zatrudnieniu. Import z Egiptu i Algierii znacznie wzrósł (o prawie 20% i 40%, odpowiednio), z realistyczną perspektywą zastąpienia Rosji jako głównego UE przez Egipt źródło importu w 2022 roku.

¹⁷ Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych.

¹⁸ JRC 2020, „REcovered Nitrogen from manURE” – Propozycje techniczne dotyczące bezpiecznego stosowania przetworzonego obornika powyżej progu ustanowionego dla stref zagrożonych azotanami na mocy dyrektywy azotanowej W sprawozdaniu Wspólnego Centrum Badawczego z 2020 r. (zwanym „RENURE”) stwierdza się, że osiągnięto znaczny postęp w zakresie rozwoju technologii ograniczających wymywanie w przetworzonym oborniku. Jednak dostępne technologie prawdopodobnie dadzą produkty o wyższej emisji amoniaku niż niektóre nawozy mineralne, takie jak saletra wapniowo-amonowa (CAN) i saletra amonowa (AN) – chociaż lepsze niż obornik i podobne lub niższe niż mocznik. W związku z tym stosowanie produktów RENURE musiałyby podlegać ścisłym wymogom dotyczącym praktyk stosowania, w pełni zgodnym z kryteriami dyrektywy azotanowej.

¹⁹ Dyrektywa Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego. W strefach wrażliwych na azotany obornik, ale także przetworzony obornik mogą być używane do zastąpienia nawozów mineralnych tylko do limitów określonych w dyrektywie azotanowej (170 kg/ha/rok), aby uniknąć dalszego zanieczyszczenia.

Cła najbardziej uprzywilejowanego państwa w wysokości 6,5% mają zastosowanie do importu nawozów azotowych do UE²⁰. Komisja zaproponowała zawieszenie tych taryf dla dwóch kluczowych produktów pośrednich towarów używanych do produkcji nawozów azotowych tj. amoniak i mocznik do końca 2024²¹. Pozwoliłoby to rozwiązać problemy związane z dostępnością i przystępnością cenową związane z dostawą amoniaku i mocznika oraz promowanie dywersyfikacji importu. Propozycja jest obecnie dyskutowana w Radzie. W 2019 r. po dochodzeniu dotyczącym dumpingu wyrządzającego szkodę przemysłowi UE, Komisja nałożyła środki antydumpingowe cła na przywóz azotanu amonowo-mocznikowego (UAN) z Rosji, Trynidadu i Tobago i Stany Zjednoczone. W dniu 26 października 2022 r. Komisja postanowiła nie zawiesić je²².

2.8. Środki zapewniające bezpieczeństwo dostaw i przystępność cenową gazu

W ciągu ostatniego roku Komisja podjęła zdecydowane kroki w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu i stabilizacji rynków gazu. W dniu 13 października 2021 r. Komisja opublikowała wytyczne dla państw członkowskich („zestaw cen energii”) dotyczące bezpośredniego wpływu wzrostu cen i dalszego wzmocnienia odporności na przyszłe wstrząsy²³.

W planie UE REPower z dnia 18 maja 2022 r. wprowadzono środki mające na celu dekarbonizację rynków gazu i promowanie gazu ze źródeł odnawialnych, a także oszczędności energii, dywersyfikację dostaw energii i przyspieszone wprowadzanie energii ze źródeł odnawialnych w celu ograniczenia wpływu zakłóceń dostaw i utrzymania cen energii w ryzach.

W swoim komunikacie z lipca 2022 r. „Oszczędzaj gaz na bezpieczną zimę”²⁴ Komisja wzmocniła gotowość UE na tę zimę. Środki mające na celu ograniczenie popytu, wraz z wysiłkami podejmowanymi na mocy rozporządzenia w sprawie magazynowania gazu, aby osiągnąć, a nawet przekroczyć unijne cele w zakresie magazynowania gazu, osiągnęły swój cel. Ceny, choć nadal na historycznie bardzo wysokich poziomach, spadły w porównaniu z najwyższym poziomem, jaki osiągnęły w sierpniu 2022 r. Komisja przedstawiła państwom członkowskim wytyczne dotyczące branż uznanych za kluczowe lub strategiczne z perspektywy społecznej do celów ustalania priorytetów. Sektor spożywczy jest określany jako sektor krytyczny, a sektor nawozów jako zaopatrujący społecznie krytyczny sektor rolnictwa w całej UE. Komisja zwraca uwagę, że państwa członkowskie mogą priorytetowo traktować ciągle i

²⁰ Szereg krajów eksportujących nawozy, takich jak Maroko, Egipt, Algieria, Tunezja, Trynidad i Tobago, korzysta z bezcłowego dostępu do UE na mocy umów o wolnym handlu.

²¹ 19 lipca 2022 r., wniosek dotyczący rozporządzenia Rady zmieniającego załącznik I do rozporządzenia (EWG) nr 2658/87 w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej, COM(2022) 359.

²² Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2022/2070 z dnia 26 października 2022 r., C/2022/7826.

²³ 13 października 2021 r., komunikat Komisji „Zwalczanie rosnących cen energii: zestaw narzędzi do działania i wsparcia”, COM(2021) 660 wersja ostateczna.

²⁴ 17 lipca 2022 r., komunikat Komisji „Oszczędzaj gaz na bezpieczną zimę”, COM(2022) 360 final.

nieprzerwany dostęp do gazu ziemnego dla producentów nawozów w przypadku reglamentacji gazu za pomocą krajowych planów operacyjno-ratowniczych.

Niedawno, 18 października 2022 r., Komisja zaproponowała nowe rozporządzenie nadzwyczajne, aby rozwiązać problem wysokich cen gazu w UE i zapewnić bezpieczeństwo dostaw tej zimy²⁵. Nastąpi to dzięki wspólnym zakupom gazu, mechanizmom ograniczania cen, nowym środkom dotyczącym przejrzystego wykorzystania infrastruktury i solidarności między państwami członkowskimi oraz ciągłym wysiłkom na rzecz zmniejszenia zapotrzebowania na gaz. Te nowe środki pomogą w dalszym łagodzeniu presji cenowej odczuwanej przez obywateli i przemysł europejski, zapewniając jednocześnie bezpieczeństwo dostaw i funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

2.9. Promowanie ekologicznej produkcji amoniaku i biometanu

Jeśli chodzi o nawozy azotowe, amoniak wytwarzany przy użyciu odnawialnego, niskowęglowego i innego wolnego od paliw kopalnych wodoru to technologia, która może znacznie zmniejszyć emisje gazów cieplarnianych z procesu produkcji nawozów. Wykorzystanie wodoru ze źródeł odnawialnych wyeliminowałoby ponadto zależność UE od gazu ziemnego do produkcji nawozów. Chociaż realizowanych jest wiele projektów na dużą skalę, zaczną one produkować znaczne ilości nawozów dopiero od 2025 roku.

Wyzwania pozostają w zwiększaniu produkcji amoniaku w oparciu o odnawialny wodór, w tym brak infrastruktury, przyspieszenie procedur wydawania pozwoleń i wciąż opracowywanych ram regulacyjnych. Plan REPowerEU przedstawia szereg działań mających na celu sprostanie tym wyzwaniom. Wraz ze wzrostem cen gazu projekty te stają się opłacalne komercyjnie w porównaniu do amoniaku opartego na gazie ziemnym, przyspieszając jego wdrożenie. Aby wspomóc rozwój unijnej gospodarki opartej na odnawialnych źródłach wodoru, utworzony zostanie nowy Europejski Bank Wodoru, który zainwestuje 3 mld EUR w uruchomienie rynku wodoru w UE, w tym poprzez dopasowanie podaży do popytu.

Oprócz tymczasowych ram kryzysowych dotyczących pomocy państwa Komisja niedawno dokonała przeglądu i modernizacji swojego zestawu narzędzi pomocy państwa²⁶, z których państwa członkowskie mogą przekształcić europejski przemysł nawozów azotowych na odnawialną energię elektryczną lub odnawialny wodór, w połączeniu z lokalnymi projektami odzyskiwania składników odżywczych w obiegu zamkniętym, o ile spełnione są odpowiednie warunki.

Komisja będzie dążyć do zapewnienia stabilnego i wykonalnego otoczenia regulacyjnego regulującego produkcję wodoru ze źródeł odnawialnych i niskoemisyjnego wodoru, zapewniając w ten sposób, że rynek odnawialnych i niskoemisyjnych nawozów wodorowych może

²⁵ Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady, Wzmocnienie solidarności koordynacji zakupów gazu, transgranicznej wymiany gazu i wiarygodnych wskaźników cenowych, COM(2022) 549 wersja ostateczna.

²⁶ 18 lutego 2022 r. „Wytyczne w sprawie pomocy państwa na rzecz klimatu, ochrony środowiska i energii”, C/2022/481; 19 października 2022 r. „Ramy pomocy państwa na badania, rozwój i innowacje”, C(2022) 7388 wersja ostateczna.

szybko się rozwijają. Komisja opublikuje wkrótce dwa akty delegowane na mocy dyrektywy (UE) 2018/2001 ustanawiającej ramy regulacyjne dla paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego.

Biometan ma obiecujący potencjał substytucyjny w stosunku do gazu, zwłaszcza w strefach, w których odnawialny wodór byłby mniej konkurencyjny. Jak wskazano w REPowerEU, zwiększenie zrównoważonej produkcji biometanu do 35 mld m³ do 2030 r. jest opłacalną ścieżką do realizacji ambicji UE w zakresie ograniczenia importu gazu ziemnego z Rosji. To nie tylko dostarczy energię odnawialną i zwiększy dochody rolników, ale także stworzy nowy strumień dostaw nawozów organicznych. Europejskie Partnerstwo Przemysłowe ds. Biometanu powstało 28 września 2022 r., a do 2030 r. roczna produkcja i wykorzystanie biometanu wyniesie 35 mld m³.

Komisja przyjrzy się ponadto środkom, które mogą pomóc w zwiększeniu konkurencyjności nawozów ekologicznych na rynku w okresie przechodzenia na gospodarkę całkowicie bezemisyjną.

3. ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI I PRZYSTĘPNOŚCI NAWOZÓW NA ŚWIECIE

3.1. Wsparcie UE dla inicjatyw wielostronnych i dwustronnych

Unia Europejska szybko zareagowała na systemowy wstrząs wywołany rosyjską agresją na Ukrainę poprzez czterotorową odpowiedź Zespołu Europy na globalny brak bezpieczeństwa żywnościowego: (1) solidarność, (2) produkcja, (3) handel i (4) multilateralizm. Ogółem szacuje się, że do 2024 r. Unia Europejska przeznaczy 7,7 mld EUR na wsparcie globalnego bezpieczeństwa żywnościowego i zrównoważonych systemów żywnościowych. UE wspiera między innymi środki mające na celu poprawę stanu gleby oraz bardziej optymalne i zrównoważone stosowanie nawozów.

Komisja docenia prace prowadzonej przez ONZ Globalnej Grupy Reagowania Kryzysowego ds. Żywności, Energii i Finansów, a także inne inicjatywy międzynarodowe, takie jak globalny sojusz G7 na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego, wezwanie do działania i rolnictwo. Inicjatywy te obejmują środki mające na celu rozwiązanie problemu niedoborów nawozów, w szczególności poprzez utrzymywanie otwartych rynków i unikanie ograniczeń eksportowych, tymczasowe zwiększenie produkcji nawozów w celu skompensowania niedoborów, wspieranie innowacji nawozowych i promowanie metod maksymalizacji wydajności nawozów.

Komisja wzmacnia podejście wielostronne w rozmowach dwustronnych z partnerami strategicznymi. Na przykład za pośrednictwem Platformy Współpracy w Rolnictwie utworzonej ze Stanami Zjednoczonymi w listopadzie 2021 r. kluczowe kwestie, takie jak brak wiarygodnych informacji o podaży i popycie na rynkach międzynarodowych, potrzeba poprawy wydajności produkcji roślinnej i wykorzystania składników odżywczych oraz udoskonalanie praktyk produkcyjnych z wykorzystaniem danych i precyzyjnej aplikacji. Komisja i Kanada zorganizują wspólne wydarzenie na temat zrównoważonego stosowania nawozów, koncentrując się na optymalizacji stosowania i opracowywaniu nowych produktów.

Komisja dołączy do Global Fertilizer Challenge (GFC) rozpoczętego na forum głównych gospodarek w czerwcu 2022 r. Inicjatywa ma na celu wzmocnienie globalnego bezpieczeństwa żywnościowego i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie poprzez pomoc w łagodzeniu niedoborów nawozów, zwłaszcza poprzez lepsze zarządzanie składnikami odżywczymi, zwiększone stosowanie nawozów

efektywności, alternatywnych praktyk rolniczych i alternatyw dla nawozów mineralnych jest w trakcie określania konkretnych działań, które przyczyniają się do realizacji celów GFC.

Oprócz wpływu rosyjskiej inwazji, światowe rynki nawozów zostały silnie dotknięte przez zakłócenia na rynku. Kluczowe kraje produkujące, takie jak Rosja i Chiny, nałożyły ograniczenia eksportowe, które wpłynęły na 20% światowego handlu nawozami wyrażonymi w składnikach odżywczych²⁷. UE dokłada wszelkich starań we współpracy z partnerami i organizacjami międzynarodowymi, aby uniknąć takich ograniczenia w handlu.

3.2. Wsparcie dla krajów partnerskich: zrównoważone zarządzanie żyznością gleby i zdolności produkcyjne rolników

Globalne poziomy zużycia nawozów mineralnych na hektar gruntów ornych znacznie się różnią²⁸. Zróżnicowane praktyki rolnicze, dostęp do wody, dostosowane szkolenia i usługi doradcze na obszarach wiejskich, zabezpieczone prawa do gruntów, sprawiedliwy dostęp do wysokiej jakości nasion i dostęp do kredytów to jedne z głównych dźwigni wspierających produkcję i strategie odporności rolników. Czynniki te są kluczowe, zwłaszcza na obszarach, gdzie degradacja gleby prowadzi do słabej reakcji na nawozy.

W tym kontekście i zgodnie ze swoimi strategiami od pola do stołu i różnorodności biologicznej, Komisja zobowiązuje się do globalnego utorowania drogi dla innowacyjnych podejść wspierających zintegrowane zarządzanie żyznością gleby, stosując zróżnicowany zestaw rozwiązań żyzności gleby dostosowanych do danego miejsca, sprzyjających zrównoważonemu plonowi zyski. Zróżnicowane agroekosystemy, wyższa zawartość materii organicznej w glebie i lepsze zarządzanie cyklem składników odżywczych (i) zwiększają odporność na zmiany klimatu, (ii) przyczyniają się do łagodzenia zmiany klimatu poprzez zwiększone składowanie węgla w glebie oraz (iii) zwiększają ochronę różnorodności biologicznej.

Chociaż nie wszyscy rolnicy odczuwają skutki w ten sam sposób i na taką samą skalę w każdym kraju, UE pomaga swoim partnerom zmniejszyć ich zależność od nawozów importowanych i mineralnych, inwestując w alternatywy, w tym w nawozy organiczne, a także w zrównoważone rolnictwo i zarządzanie żyznością gleby. Jest to kluczowy element wdrażania krajowych ścieżek transformacji krajowych systemów żywnościowych po Szczycie Systemów Żywnościowych ONZ w 2021 r. Szereg interwencji finansowanych z instrumentu NDICI29 -Global Europe, w tym z nowego instrumentu na rzecz żywności i odporności dla krajów Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu o wartości 225 mln EUR, a także z puli rozwojowej niedawno ogłoszonego wsparcia o wartości 600 mln EUR z W tym celu zostaną zaprojektowane rezerwy EFR dla krajów AKP oraz instrument na rzecz żywności i odporności. W szczególności UE będzie:

²⁷ Śledzenie polityki handlu żywnością IFPRI, <https://www.ifpri.org/project/covid-19-food-trade-policy-tracker>

²⁸ Od 20 kg/ha w regionie subsaharyjskim, do 77 kg w Afryce Północnej, 125 kg/h w Ameryce Północnej, 155 kg/ha w Europie, 171 kg/ha w Ameryce Łacińskiej do 294 kg/ha w Azji Wschodniej (2018 r. , Bank Światowy).

²⁹ Instrument Sądziectwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej.

- ułatwić dialog i wymianę doświadczeń, wspierać działalność badawczą i innowacyjną, zwłaszcza w krajach o wysokim zużyciu nawozów i/lub niskiej efektywności wykorzystania składników odżywczych;
- ściśle współpracować z organizacjami rolników w ramach określonych łańcuchów wartości w rolnictwie i systematycznie łączyć je z rolniczymi organizacjami badawczymi i sektorem prywatnym, opierając się między innymi na portfelach DeSIRA i GCCA+30;
- promować podejścia agroekologiczne, w tym dotyczące konkretnych łańcuchów wartości i upraw oraz zrównoważonych praktyk rolniczych, które są niezbędne do poprawy i utrzymania żyzności gleby (rośliny strączkowe i białka roślinne, rośliny okrywowe, agroleśnictwo, polikultura inwentarza żywego itp.). Na przykład takie działania zostaną podjęte w Maroku, Tunezji, Egipcie, Jordanii, Libanie i Syrii w ramach regionalnego instrumentu „Food and Resilience Facility” o wartości 225 mln EUR;
- poprawić dostęp do nawozów i ich efektywne stosowanie dla drobnych producentów poprzez przejrzyste i dobrze ukierunkowane narzędzia (np. e-vouchery, systemy współpłatności, stosowanie mikrodawek w celu zwiększenia wydajności), skuteczne usługi doradcze (obliczanie bilansów składników odżywczych, mobilizacja różnych źródeł składników odżywczych) oraz ulepszone programy dotacji dla wkładu publicznego na nawozy mineralne i organiczne;
- wspierać trwające partnerstwa strategiczne, w szczególności z CGIAR³¹, Międzynarodowy Fundusz Rozwoju Rolnictwa (IFAD) i FAO, aby wzmocnić zrównoważone zarządzanie żyznością gleby i ułatwić podejście agroekologiczne.

Jednocześnie UE dąży do dalszego wzmocnienia humanitarnej pomocy żywnościowej, która jest : już ponad 900 mln EUR w 2022 r. To o około 55% więcej niż w ubiegłym roku i prawie 80% więcej niż w 2020 r. kontekst krajowy i regionalny (bezpośrednia pomoc żywnościowa w naturze/pieniężna, w tym gotówka na różne cele, żywność).

3.3. Przejrzystość rynku i system informacji o rynku rolnym G20 (AMIS)

UE będzie nadal promować przejrzystość rynku, aby zapewnić stabilność rynków oraz uniknąć zakłóceń na rynku i skoków cen. Komisja z zadowoleniem przyjmuje rozszerzenie zakresu AMIS G20 na rynek nawozów i zobowiązuje się do dostarczania wszystkich niezbędnych danych i wsparcia Sekretariatowi AMIS. W tym

³⁰ DeSIRA: Rozwój inteligentnych innowacji poprzez badania w rolnictwie. GCCA+: Globalny sojusz na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym+.

³¹ Grupa Konsultacyjna ds. Międzynarodowych Badań Rolniczych.

W związku z tym Komisja bada wraz z państwami członkowskimi możliwości zwiększenia finansowania AMIS.

3.4. Ułatwienie światowego handlu nawozami

UE będzie nadal opowiadać się za środkami ograniczającymi lub zakazującymi wywóz nawozów, co znalazło wyraz w komunikacie Komisji z dnia 23 marca. UE będzie nadal ściśle współpracować z innymi krajami na forach międzynarodowych (w szczególności WTO, G7, FAO) przeciwko ograniczeniom handlowym lub zakazom eksportu nawozów oraz zapewni otwarte, przejrzyste i przewidywalne środowisko handlowe. W tym sensie UE będzie promować działania na rzecz zwiększenia przejrzystości w zakresie ograniczeń eksportowych, w tym dotyczących nawozów, jako sposób na realizację zobowiązań podjętych w ramach deklaracji o braku bezpieczeństwa żywnościowego uzgodnionej na ostatnim ministerstwie WTO.

Nowe i rozszerzone szlaki logistyczne utworzone przez Szlaki Solidarności UE-Ukraina stały się niezbędnymi korytarzami dla ukraińskiego eksportu, zarówno w sektorze rolnym, jak i innych. Od sierpnia Inicjatywa Zboża Morza Czarnego, pośredniczona przez ONZ, pomogła wznowić dostawy zboża z ukraińskich portów Morza Czarnego. Razem obie inicjatywy umożliwiły wyeksportowanie ponad 22 mln ton ukraińskiego zboża, nasion oleistych i produktów z nimi związanych w okresie od maja do października. Znaczna część tych towarów rolnych trafia do potrzebujących krajów partnerskich.

Jednocześnie UE zasadniczo zwolniła sektor rolno-spożywczy i nawozowy z restrykcji wobec Rosji³². Ponieważ sankcje te nie mają charakteru eksterytorialnego, nie mają zastosowania do firm lub osób spoza UE, które prowadzą: całkowicie poza UE. Ponadto pozwalają one na transfer nawozów potasowych pochodzących lub wywożonych z Rosji do krajów spoza UE przez podmioty z UE lub przez terytorium UE³³. Dozwolone jest finansowanie lub pomoc finansowa związana z takimi transferami, jak również zapewnienie ubezpieczenia. Ponadto sankcje UE zawierają również szczegółowe przepisy zapewniające sprawny przebieg transakcji rosyjskimi produktami rolnymi, w tym nawozami. Komisja wydała wytyczne w tym zakresie, aby pomóc państwom członkowskim w skutecznym i jednolitym wdrażaniu sankcji UE, co ma kluczowe znaczenie dla sektora rolno-spożywczego. Ponadto Komisja nadal ściśle współpracuje z państwami członkowskimi i organizacjami międzynarodowymi w celu zapewnienia, aby wytyczne i wdrażanie przez właściwe organy były przejrzyste i spójne, umożliwiając przemysłowi utrzymanie funkcjonalnych łańcuchów dostaw w pełnej zgodności z sankcjami UE oraz przyczyniając się do dostępności nawozów dla rolnicy. Sankcje UE mają jasny cel: odstraszyć i odpowiedzieć na rosyjską wojnę

³² Jedyne ograniczenie obowiązujące obecnie w Rosji dotyczy importu do UE niektórych nawozów potasowych, dla których istnieje jednak duży kontyngent w oparciu o przeszłą konsumpcję. Istotne są również sankcje dotyczące określonych osób.

³³ Pozostaje to bez uszczerbku dla zdolności państw członkowskich do podejmowania niezbędnych środków w celu ochrony ich interesów bezpieczeństwa narodowego.

agresja na Ukrainie. Z tego powodu sankcje UE nakładają ograniczenia na niektóre kluczowe sektory gospodarki, aby zapobiec znaczącym dochodom finansującym rosyjską maszynę wojenną oraz zamrozić aktywa osób i podmiotów wspierających wojnę. Jednak wbrew rosyjskiej propagandzie cele te nie są sprzeczne z bezpieczeństwem żywnościowym.

3.5. Rozwiązanie kwestii przystępności cenowej dzięki zwiększonej przestrzeni fiskalnej

Wyższe ceny importowe żywności i nawozów oraz zakłócenia łańcuchów dostaw dla importerów żywności, a także utrata dochodów niektórych eksporterów żywności zwiększają pilne potrzeby niektórych krajów spoza UE w zakresie bilansu płatniczego. Wkład UE w wysokości 100 mln EUR na rzecz funduszu MFW na rzecz redukcji ubóstwa i wzrostu (PRGT) i jego efekt mnożnikowy wesprą słabsze kraje, których rachunki za import wzrosły. MFW niedawno uruchomił okno szoku żywnościowego. UE wspiera to okno poprzez swój wkład w PRGT, ponieważ pomaga krajom AKP (głównie krajom o niskich dochodach) uzyskać dostęp do kredytów preferencyjnych w celu złagodzenia skutków kryzysu żywnościowego. Ponadto dzięki nowemu instrumentowi na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i odporności o wartości 225 mln EUR UE będzie wspierać między innymi stabilizację bilansu płatniczego w krajach południowego sąsiedztwa, a wsparcie to powinno zostać dodatkowo rozszerzone w 2023 r.

3.6. Wzmocnienie partnerstw z międzynarodowymi instytucjami finansowymi

UE będzie szukać sposobów na wzmocnienie partnerstw i rozwój innowacyjnych i zrównoważonych inwestycji w sektorze rolnym poprzez wzmocnienie współpracy z międzynarodowymi instytucjami finansowymi w ramach Global Gateway w ramach kompleksowej odpowiedzi Team Europe, w tym za pośrednictwem Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFSD+) Otwarta architektura okna inwestycji w rolnictwo. EFSD+ wspiera systemy rolnictwa przyjazne dla klimatu i łańcuchy wartości. Portfolio EBOR obejmuje już znaczące inwestycje w prywatnym sektorze agrobiznesu. Europejski Bank Inwestycyjny zapewni Międzynarodowy Fundusz Rozwoju Rolnictwa (IFAD) z pożyczką preferencyjną w wysokości 500 mln EUR na finansowanie inwestycji, które pobudzają zrównoważoną produkcję rolną i generują odporność.

3.7. Komunikacja strategiczna i walka z dezinformacją

Komisja zintensyfikuje wspólny komunikat w sprawie działań nawozowych na szczeblu wielostronnym, regionalnym i krajowym, w tym za pośrednictwem delegatur UE, aby zająć się postrzeganiem i obawami w krajach partnerskich. Równolegle UE będzie nadal monitorować i przeciwdziałać rosyjskim manipulacjom informacyjnym i ingerencjom mającym na celu odwrócenie odpowiedzialności za kryzys bezpieczeństwa żywnościowego z wojny agresywnej przeciwko Ukrainie, w tym za pośrednictwem publicznych kanałów UE, takich jak EUvsDisinfo, oraz partnerów jak w G7 i NATO.

4. WNIOSEK

Nawozy są ważne dla zapewnienia ciągłej produkcji żywności i pasz w UE i na świecie. Wysokie ceny gazu i rosyjska agresja na Ukrainę, oprócz uzależnienia od ograniczonej liczby dostawców – w tym Rosji – zagraziły dostępność i przystępność cenową nawozów, co zagraża bezpieczeństwu żywnościowemu, zwłaszcza w najbardziej narażonych krajach świata.

W tym kontekście potrzebne są krótkoterminowe działania wspierające rolników i producentów nawozów. Obejmują one większą przejrzystość rynku, środki pomocowe przynoszące korzyści producentom nawozów i rolnikom poprzez pomoc państwa i finansowanie UE, takie jak plany strategiczne WPR i środki rynkowe w ramach rezerwy rolnej, dywersyfikacja źródeł importu nawozów oraz zabezpieczenie gazowe i ograniczenie cen gazu środków przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonych praktyk rolniczych na rzecz lepszego wykorzystania nawozów i mniejszej zależności od nawozów. Takie działania powinny pozostać spójne z długoterminowymi celami Zielonego Ładu UE i powiązanych strategii.

UE będzie nadal współpracować z państwami członkowskimi, Europejskimi Bankami Rozwoju, organizacjami międzynarodowymi, krajami partnerskimi i innymi kluczowymi podmiotami w celu złagodzenia wpływu obniżonej przystępności cenowej nawozów na globalne bezpieczeństwo żywnościowe oraz poprawę ich efektywnego wykorzystania. UE przyłączyła się do nowych międzynarodowych inicjatyw, takich jak Globalne Wyzwania Nawozowe, zacieśniła partnerstwo z międzynarodowymi instytucjami finansowymi i będzie nadal promować środki mające na celu zapewnienie przejrzystości rynku światowego i uniknięcie ograniczeń eksportowych.

W perspektywie średnio- i długoterminowej ważną część rozwiązania wyzwań dotyczące zaopatrzenia w nawozy, a także środowiska i klimatu, polega na wspieraniu przejścia na zrównoważone stosowanie nawozów i rozmieszczaniu zrównoważonych alternatyw dla nawozów mineralnych. Kluczowe będzie wsparcie recyklingu składników odżywczych ze strumieni odpadów oraz zwiększenie produkcji zielonego amoniaku

działania flankujące. Przyniesie to korzyści rolnikom, środowisku i klimatowi, a jednocześnie zmniejszy zależność UE od nawozów opartych na paliwach kopalnych. Powinno to iść w parze z kontynuacją działań, takich jak lepsza przejrzystość rynku, dywersyfikacja źródeł importu, zapobieganie ograniczeniom rynkowym oraz działania mające na celu przystępne i bezpieczne dostawy energii.

Takie podejście daje możliwości również krajom partnerskim UE. UE będzie wspierać ich w promowaniu alternatyw dla nawozów mineralnych w oparciu o zrównoważone zarządzanie żyznością gleby.

Obecny kryzys jest okazją do przyspieszenia przejścia na zrównoważone rolnictwo i zrównoważony system żywnościowy, z dala od nadmiernej zależności od nawozów syntetycznych, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednich i przystępnych cenowo dostaw nawozów dla rolników w UE i na świecie.